

Dřišťál obecný

Berberis vulgaris L

Stupeň ohrožení: C3

POPIS

Dřišťál obecný je trnitý opadavý keř s obloučnatými větvemi, dosahující výšky až kolem 3 m. Dřišťál nelze zaměnit s jinými keři, protože má typické ostny, nejčastěji trojčetné, v jejichž paždí vyrůstají pupeny a později brachyblasty se svazečky listů. Jediný další keř s podobnými trojčetnými ostny je meruzalka srstka (angrešt), který má však i další, drobnější, nevětvené ostny rozmístěné nepravidelně na větvích a laločnaté listy. Zvláštností u dřišťálu je nápadně sytě žluté lýko a dřevo, které se objeví po sedření kůry nebo odříznutí větve. V době květu je nápadný zlatožlutými květy s thigmonastickými tyčinkami, vyrůstajícími v hroznech. Dřišťál kvete v dubnu až květnu, bobule dozrávají v říjnu, jsou podlouhle válcovité, karmínově červené, kyselé, nezralé jedovaté, zralé jedlé.

EKOLOGICKÉ NÁROKY

Dřišťál je světlomilná dřevina, snášející vysychavé podklady. Jeho výskyt je vázán na živné půdy, zejména na vápence. Těžiště výskytu se nalézá v edafické kategorii živné a obohacené humusem, byl však zaznamenán i v edafické kategorii kyselé a obohacené vodou. Poměrně významný je i výskyt v edafické kategorii extrémní. Dřišťál roste v klimaticky příznivých polohách, dává přednost spíše jižním až západním expozicím, vyskytuje se nejčastěji v rozpětí nadmořských výšek 140 až 800 m n. m. (max. Novohradské podhůří, Mářský vrch u Štítkova, 905 m n. m.), většina lokalit leží v 1.-4. lesním vegetačním stupni, výjimečně vystupuje i výše, do 5. lesního vegetačního stupně.

Dřišťál obecný se v ČR vyskytuje v celém spektru rostlinných společenstev, jeho výskyt byl zaznamenán v 11 třídách a v 19 svazech fytocenologického systému, přičemž téměř 60% záznamů pochází z lesních společenstev třídy *Quercio-Fagetea*, zde nejčastěji ve svazech *Quercion pubescenti-petraeae*, *Tilio-Acerion* a *Carpinion*. Pouze asi 5 % záznamů pochází ze třídy *Erico-Pinetea*, hlavně ze svazu *Erico-Pinion*. Dále byl zaznamenán i v nelesních společenstvech, téměř 20% záznamů spadá do třídy *Festuco-Brometea*, a dále téměř 9 % záznamů je v křovinách třídy *Rhamno-Prunetea*, zde je nejčastěji zastoupen ve svazu *Berberidion*. Ojediněle se dřišťál obecný vyskytuje i v dalších typech společenstev.

ROZŠÍŘENÍ

Dřišťál obecný je rozšířen ve střední a jižní Evropě, zasahuje na Kavkaz a do Íránu. Oddělené arely jsou na Krymu a na Iberském poloostrově.

PŘÍČINY OHROŽENÍ

Dřišťál roste roztroušeně na celém našem území; rozšíření je však velmi mezernaté, protože byl na základě vládního nařízení z roku 1939 povinně huben jako mezipřenositel rzi travní (*Puccinia graminis*) všude v obilnářských oblastech. Později se od této praxe upustilo, protože rez byla schopna přežívat i bez mezihostitele. Nadále pak byla pšenice šlechtěna na odolnost proti napadení rzí travní. Dnes jsou publikovány výsledky výzkumů, které udávají, že při zachování úplného rozmnožovacího cyklu rzi travní se na dřišťálu vyvíjejí nové virulentní kmeny rzi a může docházet k masivním epidemiím na obilninách. Pro ochranu druhu to rozhodně není příznivá zpráva.

SEZNAM LITERATURY

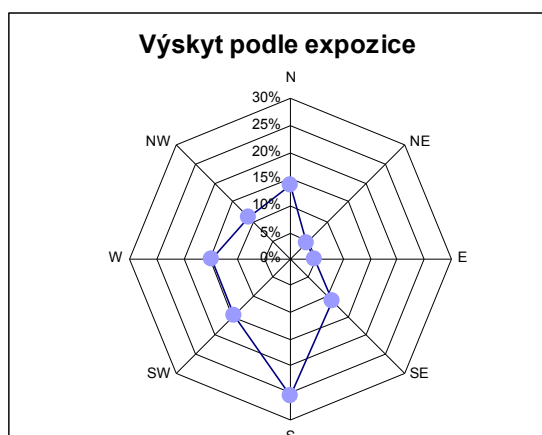
BAYER, A., 1940. *Dříšťál a obilní rzi*. Věstn. Čs. Akad. Zeměd., 16: 265–266

DOMIN, K., 1943. O „palistech“ *dříšťálu obecného* (*Berberis vulgaris* L.). Věda Přír., 22: 116–117

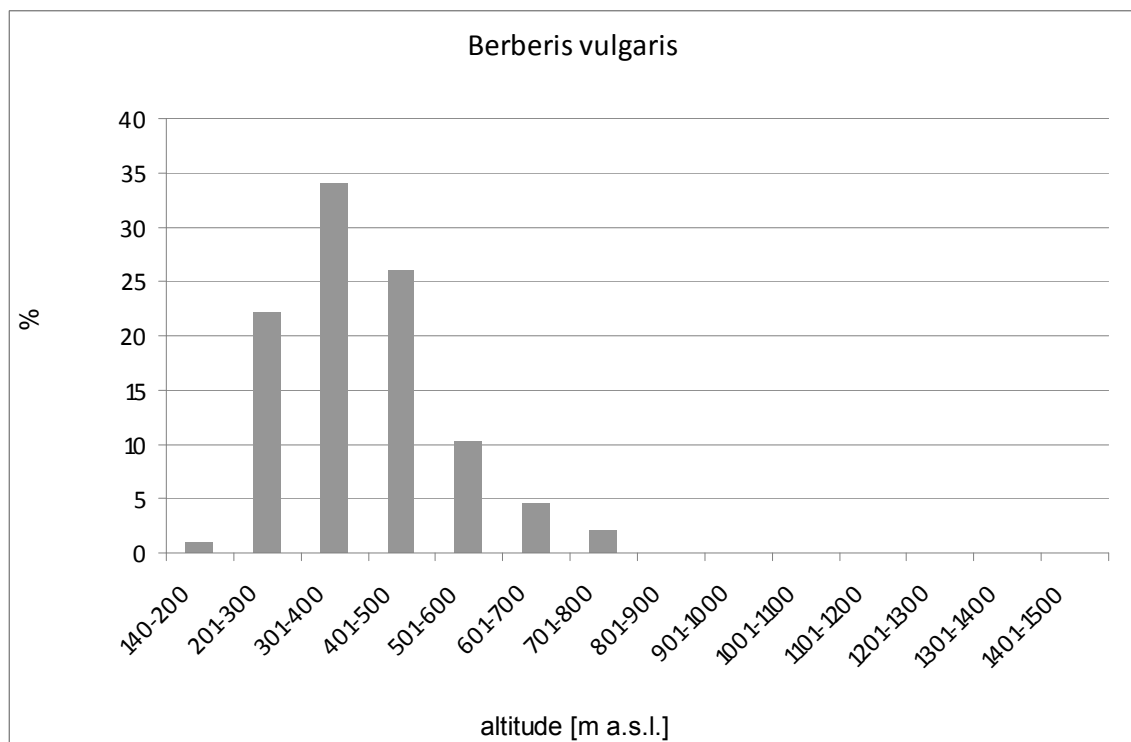
GRÜNEROVÁ, M. et ZELENÝ, V., 1980. *Dříšťál obecný* (*Berberis vulgaris* L.) v českých zemích. Sborn. Vys. Šk. Zeměd. Praha, ser. A, 33: 3–23

VIK, J., 1939. *Dříšťál* (*Berberis*) a jeho druhy. Zahrad. Listy, 36: 41–43

ZELENÝ, V., 1988. *Berberis vulgaris* L. - *dříšťál obecný*. In: Květena ČSR, 1. Hejný S., Slavík B. (eds.). Academia, Praha, pp. 476–478

Výskyt podle nadmořské výšky

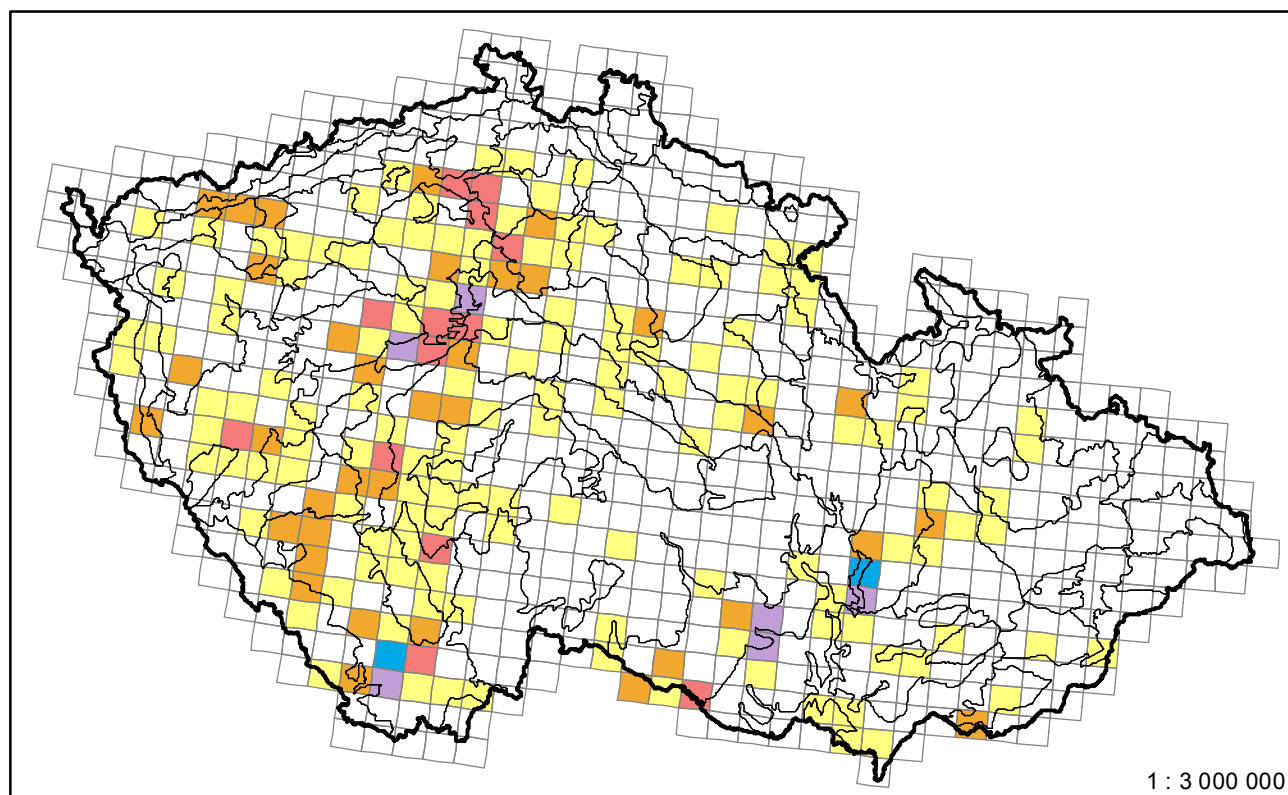

Výskyt podle SLT

	extreme			acid				trophic							humus enriched			water enriched			gleying			wet		turf
	X	Z	Y	M	K	N	I	S	F	C	B	W	H	D	A	J	L	U	V	O	P	Q	T	G	R	
9																										
8																										
7																										
6																										
5					1		1			7					2											
4	1									7		1			1				1							
3	1			1				2	2	2	3		1	1	3	5										
2	1	2					2			7	1	1	8	7	8		1			1						
1	14				1			1		19	3	2	2	1	3			1								
0	3									2																

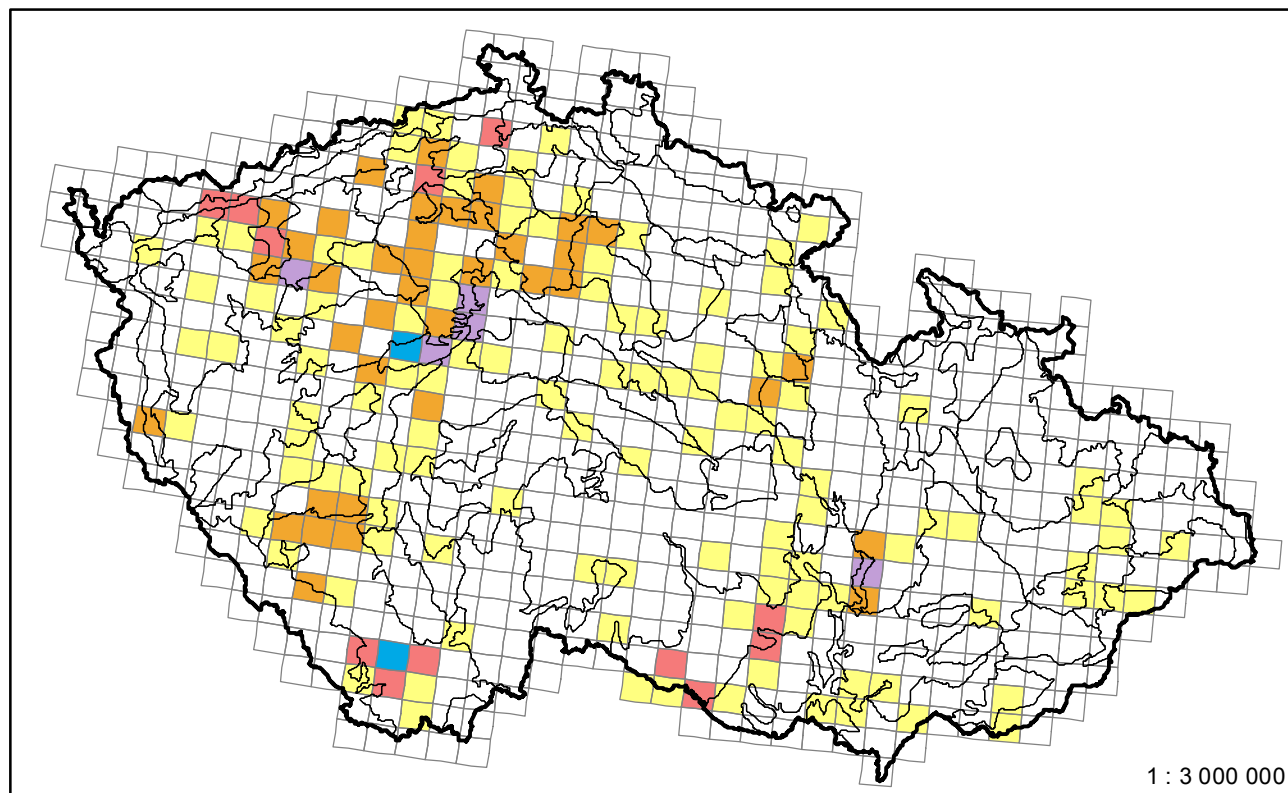

Výskyt do roku 2000

počet lokalit 1 - 2 3 - 6 7 - 13 14 - 28 29 - 50

Výskyt po roce 2001

počet lokalit 1 - 3 4 - 9 10 - 24 25 - 39 40 - 74